

Голові Разової спеціалізованої вченої ради PhD10095
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського,
д-р технічних наук,
професору Заневському І.П.

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата наук з фізичного виховання та спорту,
доцента Собко Ірини Миколаївни
на дисертацію Демічковського Андрія Павловича
на тему «Удосконалення техніко-тактичної підготовки кваліфікованих
стрільців з пневматичної гвинтівки на етапі спеціалізованої базової
підготовки із застосуванням кінематичних моделей пострілу»,
подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)
в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 017 – фізична культура і спорт

Актуальність дисертаційної роботи.

Актуальність роботи полягає у нагальній потребі вдосконалення системи техніко-тактичної підготовки спортсменів у стрільбі з пневматичної гвинтівки з урахуванням сучасних наукових технологій та індивідуальних психофізіологічних та біомеханічних особливостей спортсменів, а також необхідності розробки та впровадження ефективних, об'єктивних методів та засобів удосконалення техніко-тактичних дій спортсменів на всіх етапах багаторічної підготовки. Своєчасне врахування динамічних змін у правилах змагань у навчально-тренувальному процесі вимагає пошуку нових, більш раціональних шляхів та засобів підвищення рівня майстерності стрільців та є важливим для забезпечення конкурентоспроможності спортсменів та демонстрації високих спортивних результатів. Техніко-тактична підготовка у стрільбі з пневматичної гвинтівки це комплексний процес навчання та вдосконалення спортсмена, який охоплює формування правильних рухових дій та оптимального плану їх реалізації в умовах змагань. Техніко-тактична підготовка забезпечує не лише здатність стрільця виконати точний постріл, але й уміння робити це стабільно та ефективно в різноманітних, часто стресових, змагальних ситуаціях. Необхідність врахування специфічного статичного навантаження на стрільців та тривалості виконання змагальних вправ зумовлена тим, що дані фактори призводять до втоми м'язів-стабілізаторів, підвищення кисневого боргу та потенційного погіршення дрібної моторики, що безпосередньо впливає на точність і стабільність пострілу. Тому ефективна тренувальна програма має включати спеціальні вправи для розвитку статичної витривалості та здатності спортсмена підтримувати оптимальний м'язовий тонус протягом усього часу виконання

змагальної вправи. Удосконалення техніко-тактичної підготовки є головним завданням на етапі спеціалізованої базової підготовки кваліфікованих стрільців з пневматичної гвинтівки. На цьому етапі фокус зміщується на систематизацію та корекцію вже сформованих навичок, доведення їх до високого рівня автоматизму та стабільності в умовах зростаючого змагального навантаження. Тому інтеграція принципу індивідуалізації разом із застосуванням кінематичних моделей пострілу є визначальною для забезпечення об'єктивного аналізу, цілеспрямованої корекції та значного підвищення ефективності техніко-тактичної підготовки стрільців.

Таким чином, сучасна підготовка стрільців потребує не лише використання актуальних методик, а й розробки індивідуальних програм, які мають бути гнучкими, враховувати останні зміни в правилах та технологіях, що дозволить спортсменам постійно вдосконалювати свою майстерність та залишатися конкурентоспроможними.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Демічковського Андрія Павловича на тему «Удосконалення техніко-тактичної підготовки кваліфікованих стрільців з пневматичної гвинтівки на етапі спеціалізованої базової підготовки із застосуванням кінематичних моделей пострілу» є актуальною і своєчасною.

Ступінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Дисертацію викладено українською мовою на 239 сторінках, 198 із яких основний текст, містить 20 таблиць та 20 рисунків. Усі наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані в дисертації, достатньою мірою обґрунтовані експериментальними даними, відповідають меті та завданням роботи. Ступінь достовірності отриманих результатів забезпечується тривалістю і кількістю експериментальних досліджень, використанням в роботі сучасних методів, які відповідають вимогам наукової метрології, застосуванням адекватного завданням комплексу діагностичної апаратури. У дослідженнях використаний великий діапазон теоретичних, педагогічних методів дослідження, методів математичної статистики, проведені констатуючий і формуючий експерименти. Літературний огляд представлений 173 джерелами, серед яких 11 польською мовою, 8 англійською мовою.

Це забезпечує високий рівень наукової обґрунтованості положень, які розроблені в дисертації.

У **вступі** обґрунтована актуальність роботи, зв'язок роботи з науковими програмами, темами, визначена мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, представлена методологія дослідження, рівень наукової новизни і практична значимість роботи, відображено особистий внесок автора, наведено дані про апробацію роботи та впровадження отриманих результатів у практику.

У *першому розділі* представлено наукове обґрунтування компонентів системи підготовки спортсменів у стрілецьких видах спорту, надано теоретичні та методичні особливості змагальної діяльності, техніко-тактичної підготовки спортсменів в стрільбі з пневматичної гвинтівки. Вивчення науково-методичної літератури дозволило автору визначитись з послідовними етапами реалізації наукового дослідження щодо удосконалення техніко-тактичної підготовки кваліфікованих стрільців з пневматичної гвинтівки на етапі спеціалізованої базової підготовки.

У *другому розділі* надано методи, що використовувались відповідно до об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження, представлено організацію досліджень.

У *третьому розділі* проаналізовано структуру та тривалість фаз пострілу кваліфікованих стрільців у стрільбі з пневматичної гвинтівки, визначено тривалість витрат часу кваліфікованими спортсменами та спортсменками на виконання фаз пострілу під час виконання змагальної діяльності, проведено порівняльну характеристику витрат часу кваліфікованими стрільцями на виконання фаз пострілу під час змагальної діяльності. Автором було виявлено, що часові параметри змагальної діяльності з пневматичної гвинтівки вказали на різницю в техніко-тактичній підготовленості між спортсменами (17–18 років) різної спортивної кваліфікації рівня МСУ та КМСУ. У спортсменок різниця сягає доволі значних значень: «прицілювання» становить (загалом для змагальної вправи ГП-6 – 145,2 секунди); «виконання пострілу – активний постріл» становить (загалом для змагальної вправи ГП-6 – 118,8 секунди); «налаштування на постріл» становить (загалом для змагальної вправи ГП-6 – 29,3 секунди); загальний час виконання становить (загалом для змагальної вправи ГП-6 – 283,4 секунди). Автор встановив наявність взаємозв'язків у стрільців з пневматичної гвинтівки зі спортивним званням МСУ. Найбільші значення є між фазами «прицілювання» та «виконання пострілу – активний постріл» ($r=0,68, p\leq 0,05$) та «виконання пострілу – активний постріл» і «налаштування на постріл» ($r=0,44, p\leq 0,05$). Серед стрільців КМСУ засвідчено взаємозв'язок між фазами «прицілювання» та «виконання пострілу – активний постріл» ($r=0,65, p\leq 0,05$), «виконання пострілу – активний постріл» та «налаштування на постріл» ($r=0,31, p\leq 0,05$), «прицілювання» та «налаштування на постріл» ($r=0,40, p\leq 0,05$), «налаштування на постріл» та «результат» ($r=-0,51, p\leq 0,05$).

Автор справедливо зазначає, що отримані результати дозволять підібрати найбільш коректні та якісні методики і засоби для подальшого удосконалення техніко-тактичної підготовки спортсменок та спортсменів. Адже вдало побудований процес підготовки допоможе забезпечити демонстрацію стрільцями високих спортивних результатів та більш рівномірне виконання пострілу.

В *четвертому розділі* наведено опис експериментальної програми удосконалення техніко-тактичної підготовленості кваліфікованих стрільців з пневматичної гвинтівки на етапі спеціалізованої базової підготовки. Автором

показано ефективність застосування розробленої програми удосконалення техніко-тактичної підготовки стрільців з пневматичної гвинтівки.

Як зазначає автор, програма індивідуалізації містила з спеціально-підготовчі вправи, які були спрямовані на удосконалення техніко-тактичної підготовленості спортсменів, та відповідали таким критеріям: складність рухів, інтенсивність роботи, тривалість окремої вправи, тривалість відпочинку, врахування індивідуальних особливостей. Засоби техніко-тактичної підготовки стрільців з пневматичної гвинтівки скеровані на такі вузлові компоненти: м'язово-суглобова чутливість; внутрішньом'язова і міжм'язова координація; механізм нервово-м'язової передачі імпульсів. Вправи підбиралися таким чином, щоб своєю складністю рухів, інтенсивністю роботи, тривалістю окремої вправи і тривалістю та характером відпочинку індивідуалізувати підготовку кожної підгрупи стрільців і враховувати їх індивідуальні показники виконання пострілу, підгрупи учасників дослідження формувались відповідно до виконання фаз: «прицілювання», «виконання пострілу – активний постріл», «налаштування на постріл».

В результаті впровадження засобів та методів удосконалення техніко-тактичної підготовки показники експериментальної та контрольної групи спортсменів продемонстрували відчутну вищість у фазі «налаштування на постріл» 13,1 % ($p < 0,01$) та додаткових елементах «загальний час» 6,0 % ($p < 0,01$), «результат» 3,7 % ($p < 0,01$). Покращення показників спортсменів відбулося в експериментальній групі у фазі «налаштування на постріл» (13,1 %, $p < 0,01$), і додаткових параметрах «загальний час» (6,0 %, $p < 0,01$) та «результат» (3,7 %, $p < 0,01$). У спортсменок експериментальної групи показники витрат часу на виконання спортсменками змагальної вправи, фаз пострілу зросли на 21,2 % ($p = 0,02$) у «прицілювання», 21,9 % ($p = 0,04$) «виконанні пострілу - активний постріл», а також додаткових елементах 12,3 %, ($p = 0,04$) «загальний час», 2,6 %, ($p < 0,01$) «результат».

У *п'ятому розділі* проведено узагальнення теоретичного аналізу і експериментальних даних, встановлено результати дослідження, які доповнюють та підтверджують результати досліджень інших авторів, охарактеризовано вирішення усіх завдань дисертаційної роботи. Також представлено положення наукової новизни.

У *висновках* дисертації викладено основні результати роботи, кількісні та якісні характеристики отриманих результатів з обґрунтуванням їх достовірності.

Таким чином, завдання поставлені в дисертаційній роботі виконані повністю.

Достовірність результатів та їх новизна. Робота відзначається великою кількістю експериментальних досліджень і відповідає сучасним методологічним вимогам до фундаментальних наукових досліджень, у тому числі – до наукових досліджень у спорті.

Із результатів проведеного дослідження логічно витікають обґрунтовані наукові положення, висновки та рекомендації, які містять наукову новизну:

- вперше обґрунтовано програму удосконалення техніко-тактичної майстерності стрільців у стрільбі з пневматичної гвинтівки у вправі ГП-6 шляхом вивчення кінематичних моделей пострілу, що поліпшує результативність змагальної діяльності на етапі спеціалізованої базової підготовки;

- вперше встановлено кінематичні моделі пострілу кваліфікованих спортсменів у стрільбі з пневматичної гвинтівки у вправі ГП-6;

- удосконалено відомості щодо кінематичних моделей та особливостей виконання пострілу зі стрільби з пневматичної гвинтівки у вправі ГП-6;

- удосконалено структуру та зміст використання засобів щодо удосконалення техніко-тактичної майстерності стрільців з пневматичної гвинтівки на етапі спеціалізованої базової підготовки;

- набули подальшого розвитку наукові знання щодо покращення результативності техніко-тактичної майстерності та виконання змагальної діяльності стрільців з пневматичної гвинтівки на етапі спеціалізованої базової підготовки.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні програми удосконалення програми техніко-тактичної підготовки кваліфікованих стрільців з пневматичної гвинтівки на етапі спеціалізованої базової підготовки із застосуванням кінематичних моделей пострілу. У процесі застосування авторської програми удосконалення техніко-тактичної підготовки із застосуванням засобів спеціальної фізичної підготовки на етапі спеціалізованої базової підготовки спостерігалось поліпшення кінематичних характеристик та результату.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях автором. Результати проведених досліджень широко висвітлені автором в друкованих роботах: по темі дисертації опубліковано 16 наукових праць, 5 із них у фахових виданнях України (дві з них виконано одноосібно), 1 у міжнародному виданні, яке входить до наукометричної бази Scopus (виконано одноосібно)

Дисертаційна робота написана грамотно, лаконічно, науковим стилем.

Порушень академічної доброчесності не виявлено. Наведені цитати, розробки та ідеї, що належать іншим авторам мають посилання на відповідні джерела. У роботах виконаних у співавторстві відзначено особистий внесок автора.

Зауваження щодо змісту дисертації

Поряд із зазначенням позитивних аспектів дисертації ми змушені зробити наступні зауваження.

1. У вступі у підрозділі «Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами» вказана застаріла інформація: тема «Моделювання та контроль у

технічних видах спорту» зведеного плану науково-дослідної роботи ЛДУФК ім. І. Боберського на 2017-2021 рр.

2. В підрозділі 1.7. «Напрями вдосконалення системи підготовки стрільців з гвинтівки» на рис.1.4. «Види тактичної підготовки» (с. 60), на якому представлена схема розподілу теоретичної та практичної тактичної підготовки на загальну та спеціальну, вважаємо за потрібне розкрити поняття загальної та спеціальної тактичної підготовки в стрільбі. Адже як зазначено у підрозділі 2.2. «Організація дослідження» у навчальному плані ДЮСШ та інших навчальних закладів спортивного профілю зі стрільби кульової розділ з тактичної підготовки відсутній.

3. У підрозділі 2.1 «Методи дослідження» (с. 70) написано, що у дослідженні брали участь стрільці з пневматичної гвинтівки 17–20 років. Однак в таблицях та по тексту дисертаційної роботи вказано спортсмени 17-18 років, вважаємо за потрібне уточнити вік спортсменів.

4. В роботі зустрічається повторення тексту, який узагальнює попередню інформацію, так в кінці підрозділів 3.2 та 3.3 на сторінках 95 та 108 відповідно виявлено дуже схожий майже однаковий текст. У підрозділі 4.2.1 на сторінках 148 та 153 виявлено однаковий текст проміжних висновків, який узагальнює результати спортсменів та спортсменок. Вважаємо за потрібне поглибити та доповнити інтерпретацію отриманих результатів в даних підрозділах, оскільки вона має суттєве значення в роботі.

5. В роботі недостатньо роз'яснено, які спортсмени та спортсменки увійшли в контрольну групу, який у них розряд. Вказано, що спортсмени КГ «тренувалися за загальною програмою, з використанням стандартних вправ та навантаження». Вважаємо за потрібне доповнити інформацію про тренувальну програму КГ протягом експериментального періоду.

6. В розділі 4 не зрозуміла нумерація таблиць 4.1, 4.2, 4.13., 4.14, 4.3, 4.4. і т.д.

7. В таблицях підрозділів 4.2.1 та 4.2.2. відсутні одиниці виміру показників тестування

8. В підрозділі «Педагогічний експеримент» автором вказано «розроблено три варіанти тренувальних засобів техніко-тактичної підготовки Перший варіант - засоби механізм яких полягає у покращенні передачі нервово-м'язових імпульсів, тим самим підвищуючи ефективність міжм'язової і внутрішньом'язової координації. Другий варіант містив засоби, які покращували передачу нервово-м'язових імпульсів підвищуючи ефективність міжм'язової координації. У третьому було використано такі тренувальні засоби, які поліпшують внутрішньом'язову координацію». Однак в підрозділі 4.1. наведено приклади тільки 12 спеціально підготовчих вправ для удосконалення техніко-тактичної підготовки, які дублюються у Додатку Е. На нашу думку, для більш змістовного та повного висвітлення програми удосконалення техніко-тактичної підготовки спортсменів доцільно надати більш детальну інформацію про різні засоби удосконалення техніко-

тактичної підготовки стрільців з пневматичної гвинтівки, що дозволить конкретизувати практичні положення застосування програми.

Однак зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку роботи і не знижують наукову і практичну значимість отриманих результатів.

Висновок

Дисертаційна робота Демічковського Андрія Павловича «Удосконалення техніко-тактичної підготовки кваліфікованих стрільців з пневматичної гвинтівки на етапі спеціалізованої базової підготовки із застосуванням кінематичних моделей пострілу», є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну теоретичне і практичне значення, містить наукові доробки, які викладені в наукових публікаціях автора. Дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01. 2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор Демічковський Андрій Павлович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри олімпійського і професійного спорту,
спортивних ігор та туризму

Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди

I.M. SOBKO

14.07.2025

